

حسابداری دولتی

تعریف حسابداری دولتی:

حسابداری دولتی نظامی است که اطلاعات مالی مربوط به فعالیتهای وزارتخانه ها و موسسات دولتی را بمنظور تصمیم گیری صحیح مالی و کنترل برنامه های مصوب بودجه سالانه و منابع مالی مورد استفاده دولت، جمع آوری، طبقه بندی، تلخیص و گزارش می نماید.

در تعریف بالا تاکید بر برنامه های مصوب سالانه و منابع مالی دولت شده است به دلیل آنکه کنترل بودجه و منابع مالی دولت از اصول بنیادین حسابداری دولتی است.

در حسابداری دولتی مراحل حسابداری برای کنترل برنامه مصوب سالانه و نیز جلوگیری از تداخل منابع مالی مورد استفاده به کار گرفته می شود. پس کنترل بودجه از اصول بنیادی حسابداری دولتی است .

مشخصات یک موسسه دولتی:

موسسه دولتی بایستی حتما همه مشخصات ذیل را داشته باشد وگرنه موسسه دولتی نیست:

- ۱- تشکیلات و سازمان مشخصی داشته باشد
 - ۲- به موجب قانون تشکیل شده باشد.
 - ۳- زیر نظر یکی از قوا باشد.
 - ۴- عنوان وزارتخانه نداشته باشد.
- شرکت دولتی : به واحد سازمانی مشخصی گفته می شود که با اجازه قانون تشکیل شده و بیش از پنجاه درصد از سرمایه آن متعلق به دولت باشد.

تفاوت سازمانهای انتفاعی و بازرگانی با سازمانهای غیر انتفاعی دولتی:

- ۱- انگیزه: هدف اصلی تشکیل سازمانهای بازرگانی عموماً سود است اما سازمانهای دولتی بنا به ضرورتهای اجتماعی و قانونی تاسیس می شوند و سود نمی تواند انگیزه ای برای تشکیل آنان باشد.
- ۲- مالکیت: مالکیت سازمانهای دولتی اصولاً عمومی است و سهامداران آن همه مردم کشور می باشند و مالکیت فردی یا بصورت سهام قابل خرید و فروش در سازمانهای دولتی وجود ندارد.

۳- منابع مالی :

در موسسات دولتی عموماً از طریق مالیات تأمین می شود.

در موسسات بازرگانی از طریق سهامداران خصوصی تأمین می شود.

۴- در سازمانهای دولتی هزینه ها با درآمدها مربوط نیستند

۵- هدف از وصول مالیات بیشتر توسط دولت تمرکز ثروت نیست بلکه هدف توزیع عادلانه

ثروت و تقویت بنیه مالی برای خدمات بیشتر به جامعه است.

مقایسه حسابداری دولتی و حسابداری بازرگانی :

الف- موارد افتراق :

۱- صورتهای مالی آنها با هم متفاوت است چون انگیزه تأسیس سازمانهای بازرگانی تحصیل سود است و لذا صورت سود و زیان یکی از صورتهای مالی اساسی موسسات بازرگانی است، در حالیکه در حسابداری موسسات دولتی به صورت دریافت و پرداخت یا صورت درآمد و هزینه اکتفا می شود. همچنین در حسابداری بازرگانی، ترازنامه وضعیت دارائیهها و بدهیهها و حقوق صاحبان سهام را در یک تاریخ معین نشان می دهد، در حالیکه در حسابداری دولتی دارائیههای ثابت به محض خرید به حساب هزینه منظور می شوند و انعکاس آنها در ترازنامه میسر نیست لذا این ترازنامه نمی تواند وضعیت مالی موسسه را در یک تاریخ معین نشان می دهد.

۲- لزوم رعایت کنترل بودجه ای : در حسابداری دولتی نگهداری حساب درآمد و هزینه عمده تا به منظور کنترل بودجه مصوب صورت می گیرد، لذا اهمیت کنترل بودجه در سازمانهای دولتی کمتر از اهمیت اندازه گیری سود ویژه در حسابداری بازرگانی نیست. کنترل بودجه در موسسات بازرگانی به اندازه حسابداری موسسات دولتی قابل ملاحظه نمی باشد.

۳- لزوم نگهداری حسابهای مستقل : در حسابداری دولتی هر منبع مالی یک حساب مستقل محسوب و از نقطه نظر حسابداری مانند یک موسسه مستقل با آن برخورد می شود. لزوم نگهداری حسابهای مستقل موجب می شود که سیستم حسابداری مورد استفاده متناسب با این ضرورت تغییر نماید. بنابراین حسابداری حسابهای مستقل در دولت با حسابداری بازرگانی تفاوتی دارد.

۴- تفاوت در نحوه ثبت دارائیهای ثابت: در حسابداری دولتی دارائیهای ثابت به محض خرید به حساب هزینه منظور می شوند در حالیکه در حسابداری بازرگانی دارائیها در موقع خرید به بهای تمام شده به حساب دارایی منظور می گردند و سپس به تدریج و براساس عمر مفید به حساب هزینه منعکس می شوند.

۵- تفاوت در مبنای حسابداری: در حسابداری دولتی مبنای نقدی یا نقدی تعدیل شده و یا نیمه تعهدی مورد استفاده قرار می گیرد لیکن در حسابداری بازرگانی به لحاظ رعایت اصل وضعیت هزینه های یک دوره از درآمدهای همان دوره فقط از مبنای تعهدی کامل استفاده می شود. در سیستم نقدی دریافت و پرداخت وجه مبنای ثبت درآمد یا هزینه است، در حالیکه در سیستم تعهدی کامل تحصیل درآمد یا تحقق هزینه مبنای ثبت درآمد یا هزینه در دفاتر می باشد و زمان دریافت و پرداخت وجه آنها مورد توجه قرار نمی گیرد.

کاربرد حسابداری دولتی:

- ۱- اطلاعات مفید و قابل اعتمادی را برای تعیین و پیش بینی ورود، خروج و مانده منابع مالی دولت تهیه و در دسترس مسئولین دستگاههای دولتی یا مسئولین ارشد مالی دولت قرار می دهد.
- ۲- اطلاعات مالی معتبری برای تعیین و پیش بینی وضعیت مالی دولت و واحدهای تابعه آن تهیه و در اختیار تصمیم گیرندگان قرار می دهد.
- ۳- اطلاعات لازم و مفیدی را برای برنامه ریزی، بودجه بندی، جمع آوری و پس از قابل استفاده نمودن آن در اختیار مسئولین رده های مختلف مدیریت دولتی قرار می دهند تا آثار تحصیل و مصرف منابع مالی را در تحقق اهداف عملیاتی دولت بررسی و مورد ارزیابی قرار دهند.
- ۴- سیستم حسابداری دولتی ابزار قابل ملاحظه ای برای ارزیابی کارائی مدیران اجرایی به حساب می آید. سیستم حسابداری دولتی از سیستم بودجه بندی پیروی می نماید و اطلاعات مالی را با اطلاعات مالی قابل پیش بینی شده در بودجه مقایسه و به افشای انحرافات مطلوب و یا نامطلوب بودجه می پردازد.

به عنوان مثال در سیستم بودجه بندی عملیاتی که یک سیستم بودجه بندی پیشرفته است، بهای تمام شده یک فعالیت یا پروژه با قیمت های استاندارد پیش بینی و در بودجه سالانه منظور می شود. سیستم حسابداری دولتی به پیروی از سیستم بودجه بندی عملیاتی، اطلاعات مالی واقعی مربوط به بهای تمام شده فعالیت یا پروژه را جمع آوری نموده و پس از طی مراحل با بهای تمام شده استاندارد مقایسه و انحرافات مطلوب یا نامطلوب را نشان می دهد. لازم به توضیح است که انحرافات مطلوب در مورد بهای تمام شده طرح یا پروژه و یا فعالیت به پائین بودن بهای تمام شده واقعی در مقایسه با بهای تمام شده پیش بینی شده می گویند، به شرط آنکه در کیفیت طرح، پروژه یا فعالیت تغییری حاصل نشود. در این صورت می توان کاهش بهای تمام شده واقعی را به شرط ثابت بودن قیمت کالاها و خدمات مورد نیاز، نتیجه مدیریت صحیح بر اجرای پروژه ها، طرحها و فعالیتها دانست.

۵- یکی دیگر از موارد استفاده حسابداری دولتی، ایجاد ارتباط صحیح بین واحدهای اجرایی دولت می باشد. از طریق سیستم حسابداری دولتی اطلاعات مالی مورد نیاز واحدهای اجرایی دولت تامین می گردد و این اطلاعات بر حسب نیاز بین واحدهای اجرایی دولت مبادله می شود.

استفاده کنندگان حسابداری دولتی:

الف: استفاده کنندگان داخل سازمان مانند:

۱- مسئولین برنامه ریزی :

مسئولین برنامه ریزی هر سازمان دولتی برای هر چه بهتر تنظیم کردن بودجه سالانه سازمان از اطلاعات مالی واقعی یا عملکرد بودجه استفاده می نمایند. لذا امور مالی سازمان دولتی اطلاعات واقعی در مورد اجرای بودجه سالانه را در اختیار مسئولین برنامه ریز قرار می دهد.

۲- وزیر یا رئیس موسسه:

اطلاعات مالی وزارتخانه یا موسسه بصورت خلاصه در اختیار وزیر یا رئیس موسسه قرار می گیرد تا به نحوی از جریان امور مالی سازمان تحت مسئولیت خود مطلع شوند و به تریبی بر فعالیتهای مالی و کارائی مدیران اجرایی نظارت نمایند.

۳- مدیران سطوح میانی:

این مدیران متناسب با نیاز از اطلاعات حسابداری و مالی برای برنامه ریزی واحد تحت سرپرستی خود استفاده می کنند.

۴- بازرسان و حسابرسان داخلی:

بازرسان و حسابرسان داخلی سازمان دولتی برای ارزیابی تاثیر کنترلهای مالی و گزارش آن به مقامات مجاز وزارتخانه یا موسسه دولتی به طریقی از خدمات حسابداری استفاده می کنند.

ب: استفاده کنندگان خارج از سازمان یا وزارتخانه :

۱ - هیات دولت:

هیات دولت بمنظور نظارت و کنترل سازمانهای دولتی از اطلاعات مالی و حسابداری استفاده می کند.

۲- مجلس نمایندگان :

نظارت پارلمانی در ایران از طریق گزارش تفریغ بودجه که توسط دیوان محاسبات کشور تهیه می شود صورت می گیرد. گزارش تفریغ بودجه براساس صورتحساب عملکرد سالانه بودجه کل کشور تنظیم می شود و صورتحساب عملکرد سالانه بودجه از تلفیق اطلاعات مالی استخراج شده از صورتحسابهای سالانه دستگاه دولتی حاصل می گردد. بنابراین نمایندگان مجلس هر کشور از سیستم حسابداری دولتی برای نظارت بر اجرای بودجه سالانه دولت و در نهایت کنترل برنامه های مصوب دولت استفاده می نمایند.

۳- حسابرسان مستقل

طبق اصل ۵۵ قانون اساسی دیوان محاسبات کشور مسئول رسیدگی به حسابهای وزارتخانه ها و موسسات و شرکتهای دولتی است. و نتیجه این حسابرسیها در گزارش تفریغ بودجه منعکس و به اطلاع نمایندگان مجلس می رسد. بنابراین حسابرسان دیوان محاسبات کشور به عنوان حسابرس مستقل نیز از حسابداری دولتی در جهت پیشبرد اهداف خود که همان حراست از بیت المال است استفاده می نمایند.

۴- مردم:

عموم مردم نیز از طریق دسترسی به گزارش تفریغ بودجه که حاصل حسابرسیهای انجام شده دیوان محاسبات کشور، از چگونگی اجرای بودجه سالانه دولت مطلع می شوند پس عموم مردم نیز از اطلاعات مالی و حسابداری استفاده می کنند.

انواع حساب مستقل

هر حساب مستقل یک واحد مالی و حسابداری مستقل با مجموعه ای از حسابهای متوازن می باشد که در آنها وجوه نقد و سایر داراییها، بدهیها، اندوخته ها، مازاد به طور کلی، منابع و مصارفی که به منظور اجرای فعالیتهای و عملیات خاص یا نیل به اهداف معین طبق قوانین و مقررات تفکیک شده اند، ثبت می شود.

شروط لازم و کافی ایجاد هر حساب مستقل:

- ۱- وجود یک واحد مالی مستقل شامل وجوه نقد و سایر دارایی هایی که طبق مقررات به مقاصد و مصارف معین و یا برنامه ها، فعالیتهای و طرحهای خاص تخصیص یافته اند.
- ۲- وجود یک واحد حسابداری دوطرفه مستقل که فعالیتهای مربوط به واحد مالی مستقل در آن ثبت می شوند.

سه نوع کلی حسابهای مستقل : الف- وجوه دولتی ب- وجوه سرمایه ای ج- وجوه امانی

حساب مستقل برای وجوه دولتی:

معمولا شامل حسابهای مستقل زیر می باشد:

- ۱- حساب مستقل عمومی
- ۲- حساب مستقل درآمد اختصاصی
- ۳- حساب مستقل پروژه های عمرانی
- ۴- حساب مستقل تامین مالی و بازپرداخت دیون بلندمدت
- ۵- حساب مستقل وجوه دریافتی بابت خدمات خاص

۱- حساب مستقل عمومی: یک واحد حسابداری و مالی مستقل است که در آن فعالیتهای مالی مربوط به داراییها، درآمدها و منابع معینی که طبق مقررات برای تامین مالی عملیات، فعالیتها، خدمات جاری، عادی و عمومی هر سازمان دولتی یا غیرانتفاعی مورد استفاده قرار می گیرند ثبت می شوند.

این حساب ممکن است عناوین دیگری چون: "حساب مستقل عملیاتی"، "حساب مستقل جاری نامحدود"، "حساب مستقل درآمد عمومی" یا "حساب مستقل کل" نیز داشته باشد.

مالیاتها، عوارض، جرایم، کمکهای دریافتی از دولت، حق الزحمه خدمات و سایر دریافتها معمولاً منابع حساب مستقل عمومی و هزینه های مربوط به اجرای برنامه ها، فعالیتها و عملیات جاری سازمان دولتی معمولاً مصارف این حساب مستقل را تشکیل می دهند.

تفاوتهای حساب مستقل عمومی با واحدهای حسابداری مستقل در حسابداری بازرگانی:

۱- این حساب مستقل علاوه بر حسابهای عادی، شامل حسابهای بودجه ای برای ثبت درآمدهای پیش بینی شده، اعتبارات مصوب و تعهدات قطعی نشده می باشد.

۲- هزینه های حساب مستقل عمومی معمولاً به منظور تحصیل درآمد انجام نمی شود بلکه هدف اصلی اجرای برنامه ها، فعالیتها و عملیاتی است که در بودجه مصوب پیش بینی شده است بنابراین اصل "تطبیق هزینه ها با درآمدهای دوره مالی" به منظور تعیین سود ویژه که هدف اصلی موسسات بازرگانی است، در حسابداری حساب مستقل عمومی دارای کاربرد نیست.

۳- با وجود اینکه حساب مستقل عمومی دارای عمر نامحدود می باشد، تداوم فعالیتهای مالی حساب مستقل مذکور مستلزم تصویب بودجه سالانه است.

۴- در حساب مستقل عمومی شناخت درآمد معمولاً بر اساس یکی از مبانی حسابداری تعهدی

تعدیل شده یا نقدی صورت می گیرد.

۲- حساب مستقل درآمد اختصاصی: معمولاً برای ثبت فعالیتهای مالی مربوط به دریافت و مصرف درآمدهای خاصی که معمولاً برای مصارف و مقاصد عملیاتی معین وصول می گردند نگهداری می شود. خصوصیات این حساب مستقل اساساً مشابه با حساب مستقل عمومی می باشد و فعالیتهای مالی آن تا زمانی که مجوز قانونی ایجاد حساب مستقل و وصول درآمدهای آن به قوت خود باقی است ادامه می یابد.

۳- حساب مستقل پروژه های عمرانی: این حساب مستقل جهت ثبت فعالیتهای مالی مربوط به وجوه و منابع مالی که برای ایجاد یا خرید اموال، ماشین آلات و تجهیزات سرمایه ای اساسی به مصرف می رسند نگهداری می شود. بنابراین این حساب مستقل شامل دریافتها و پرداختهای حاصل از فروش اوراق قرضه عمومی صادره جهت خرید یا احداث اموال و تجهیزات سرمایه ای و کمکهای دریافتی و وجوه انتقالی از سایر حسابهای مستقل برای پروژه های عمرانی می باشد. عمر این حساب مستقل از تاریخ تصویب قانونی هر پروژه شروع و تا تاریخ تکمیل پروژه و انتقال رسمی دارایی های سرمایه ای به سازمان دولتی ادامه می یابد، ولی حسابهای اسمی حساب مستقل مذکور جهت تسهیل در تهیه صورتهای مالی سالانه معمولاً در پایان سال بسته می شوند. دارایی های ثابت یا بدهی های بلندمدت حاصل از اجرای پروژه ها معمولاً در حساب مستقل پروژه های عمرانی ثبت نمی شود ولی دارایی هایی که به وجه نقد تبدیل و برای پروژه مصرف می شوند در حساب مستقل مذکور منعکس می گردند. به همین ترتیب فقط بدهیهایی که باید از محل داراییهای حساب مستقل پرداخت شوند در این حساب مستقل نگهداری می شوند. در نتیجه مازاد این حساب مستقل نمایانگر مابه التفاوت داراییهای جاری با بدهی های جاری یا به عبارت دیگر نشان دهنده وجوه و منابع مالی موجود برای انجام هزینه های حساب مستقل مذکور می باشد.

۴- حساب مستقل تامین مالی و بازپرداخت دیون بلندمدت: در این حساب مستقل فعالیتهای مالی

مربوط به منابع مالی و درآمدهایی که برای بازپرداخت اصل و فرع اوراق قرضه و بدهیها و تعهدات بلندمدت عمومی وصول می گردند ثبت می شود.

در این حساب مستقل علاوه بر حسابهای عادی، حسابهای بودجه ای مربوط به درآمدهای پیش بینی شده و اعتبارات مصوب نیز ثبت می شوند ولی نگهداری حساب تعهدات قطعی نشده ضرورتی ندارد زیرا مشخص است که اعتبارات مصوب فقط جهت بازپرداخت دیون و اوراق قرضه بلندمدت مصرف می شوند.

درآمدها و منابع مالی حساب مستقل مذکور شامل مالیاتهای قابل وصول و سود سرمایه گذاری های انجام شده می باشد. فعالیتهای مالی این حساب مستقل معمولاً با استفاده از حسابداری تعهدی تعدیل شده ثبت می شود و ترازنامه آن مانند حساب مستقل عمومی و پروژه های سرمایه ای فقط شامل دارایی های جاری و بدهیهای جاری می باشد.

حسابهای دیون بلندمدتی که از محل منابع مالی این حساب مستقل بازپرداخت می گردند بجای انعکاس در حساب مستقل مذکور معمولاً در گروه بدهیهای بلندمدت عمومی ثبت می شوند.

۵- حساب مستقل وجوه دریافتی بابت خدمات خاص: این حساب که "حساب مستقل عوارض مخصوص" نیز نامیده می شود برای ثبت عملیات حسابداری آن گروه از خدمات و تاسیسات عمومی نگهداری می شود که تمام یا قسمتی از منابع مالی ایجاد یا تحصیل آنها از محل مالیاتها، عوارض و یا سایر وجوه وصولی از صاحبان اموال و مستغلات استفاده کننده از خدمات و تاسیسات مذکور تامین می شود.

وجوه قابل وصول از صاحبان اموال منتفع از تاسیسات ایجاد شده ممکن است توسط سازمان دولتی به اقساط طویل المدت دریافت شود بنابراین احتمال دارد این حساب مستقل وامهایی از بانکها و سایر موسسات مالی دریافت نماید. سود و بهره وامهای دریافتی معمولاً به حساب هزینه دوره مالی که موعد پرداخت آنها فرا رسیده است منظور می گردد. به همین ترتیب شناخت درآمد حاصل از مالیاتها و عوارض قابل وصول از صاحبان اموال در سالی که موعد دریافت آنها فرارسیده است صورت می گیرد.

دارائی های ثابتی که از محل منابع مالی مستقل وجوه دریافتی بابت خدمات خاص خریداری یا

احداث می شوند معمولاً در این حساب مستقل ثبت نمی گردند.

عمر مفید این حساب معمولاً تا پایان عملیات مالی مربوط به دریافت مالیاتها و عوارض مخصوص، خرید یا احداث دارایی ثابت از محل درآمد مذکور و بازپرداخت دیون و وامهای دریافتی دارای تداوم باشد.

خصوصیات مشترک حسابهای مستقل برای وجوه دولتی:

۱- گردش و مصرف منابع مالی اساس حسابداری حسابهای مستقل برای وجوه دولتی را تشکیل می دهند

۲- درآمدهای حسابهای مستقل برای وجوه دولتی معمولاً با مبنای حسابداری نقدی یا تعهدی تعدیل شده و هزینه های حسابهای مستقل برای وجوه دولتی با حسابداری تعهدی یا نقدی تعدیل شده در حسابها منعکس می شود.

۳- وصول درآمدها و انجام هزینه های حسابهای مستقل برای وجوه دولتی تابع محدودیتها و مقررات بودجه ای و قانونی حسابهای مستقل مذکور می باشند. بنابراین سیستم حسابداری این حسابهای مستقل باید کنترل بودجه ای مناسب به خصوص در ورد هزینه ها را ایجاد نماید.

۴- فقط اقلامی به عنوان دارایی در حسابها و ترازنامه های حسابهای مستقل برای وجوه دولتی ثبت می شوند که به صورت وجوه نقد یا قابل تبدیل به وجوه نقد در عملیات عادی دوره جاری باشند. همچنین اقلامی به عنوان بدهی در ترازنامه های حسابهای مستقل مذکور ثبت می شوند که از محل دارایی های جاری مورد بحث قابل پرداخت باشند. بنابراین موجودی اموال و دارایی های ثابت و بدهیهای بلندمدت معمولاً در حسابها و صورتهای مالی حسابهای مستقل برای وجوه دولتی نشان داده نمی شوند.

۵- در حسابهای مستقل برای وجوه دولتی مابه التفاوت میان داراییها و بدهیها "ارزش ویژه حساب مستقل" نامیده می شود. قسمتی از ارزش ویژه هر حساب مستقل ممکن است برای مصارف معین اختصاص داده نشده است "مازاد حساب مستقل" یا "مازاد تخصیص نیافته" نامیده می شود.

حسابهای مستقل برای وجوه سرمایه ای: واحدهای حسابداری مستقلی هستند که حسابها و

صورت‌های مالی آنها مشابه با موسسات بازرگانی می باشد و معمولاً شامل حسابهای مستقل زیر می باشند:

۱- حساب مستقل خدمات و تدارکات داخلی ۲- حساب مستقل انتفاعی

۱- حساب مستقل خدمات و تدارکات داخلی: این حسابها جهت ثبت فعالیتهای مالی مربوط به وجوه و درآمدهایی که به منظور ارائه خدمات و کالا به سایر سازمانهای دولتی یا حسابهای مستقل تفکیک گردیده اند نگهداری می شود. هدف مالی این حساب مستقل معمولاً دریافت قیمت تمام شده خدمات و کالای ارائه شده به علاوه سود کافی برای جایگزین نمودن موجودیها و دارایی هایی است که در عملیات عادی و جاری مورد استفاده قرار می گیرند.

۲- حساب مستقل انتفاعی: عملیات حسابداری مربوط به وجوه و منابعی که جهت ارائه خدمات و کالا به مردم در مقابل دریافت قیمت تمام شده خدمات به علاوه سود کافی برای جایگزین نمودن و نگهداری موجودی ها و تاسیسات در این حساب ثبت می گردند. در این حساب فعالیتها و عملیات مربوط به ارائه خدمات به نحوی مشابه با موسسات بازرگانی تامین مالی می شوند و عمر این حساب مستقل نیز نامحدود است.

خصوصیات مشترک حسابهای مستقل برای وجوه سرمایه ای:

۱- بودجه باید به منظور اعمال کنترل بودجه ای برای حسابهای مستقل وجوه سرمایه ای تهیه شود ولی نگهداری حسابهای بودجه ای در سیستمهای حسابداری حسابهای مستقل مذکور الزامی نیست.

۲- مانند موسسات بازرگانی، داراییهای جاری و بلندمدت و نیز بدهی های جاری و بلندمدت متعلق به حسابهای مستقل برای وجوه سرمایه ای باید در حسابها و ترازنامه حساب مستقل مذکور منعکس گردد.

۳- حسابهای مستقل برای وجوه سرمایه ای دارای صورتحسابهای سود و زیان می باشند که در آنها درآمدها و هزینه هایی که با مبنای حسابداری تعهدی کامل ثبت گردیده اند منعکس می شود

حساب مستقل برای وجوه امانی:

واحدهای حسابداری و مالی مستقلی هستند که سازمان دولتی نگهدارنده آنها ملزم می باشد فعالیت‌های مربوط به وجوه و اموالی را که بدون داشتن حق مالکیت بر آنها برای مصارف خاص در اختیار خود گرفته است در آنها ثبت نماید.

منابع اصلی حساب مستقل برای وجوه امانی:

- ۱- وجوه دریافتی توسط صندوقهای بازنشستگی، وظیفه، تامین اجتماعی، پس انداز، بیمه و غیره از کارکنان دولت و از محل اعتبارات مصوب سازمانهای دولتی طبق مقررات مربوط
- ۲- مالیاتها، عوارض و سایر وجوه دریافتی توسط یک سازمان دولتی با حساب مستقل به نمایندگی از طرف دولت و سایر سازمانها و حسابهای مستقل
- ۳- سپرده هایی که به عنوان تضمین یا وثیقه در اجرای مقررات و قراردادهای منعقد شده توسط سازمانها و حسابهای مستقل از اشخاص حقوقی و حقیقی دریافت می شوند.
- ۴- هدایا، کمکها و اعانات دریافتی توسط سازمانها و حسابهای مستقل جهت صارف خاص
- ۵- درآمدها و منابع حاصل از سرمایه گذاریهای انجام شده در سهام شرکتها، اوراق قرضه، اموال غیرمنقول و غیره
- ۶- وجوه و اموال موقوفه که برای مصارف خاص در اختیار سازمان دولتی قرار می گیرد.

انواع حسابهای مستقل برای وجوه امانی:

- ۱- حساب مستقل وجوه امانی قابل مصرف
- ۲- حساب مستقل وجوه امانی غیرقابل مصرف
- ۳- حساب مستقل وجوه امانی بازنشستگی
- ۴- حساب مستقل وجوه وصولی به نمایندگی از سایر سازمانها

۱- حساب مستقل وجوه امانی قابل مصرف: این حساب مستقل شامل نوعی از درآمدها، داراییها و وجوه امانی است که طبق قوانین قابل مصرف برای مقاصد معین می باشد.

۲- حساب مستقل وجوه امانی غیر قابل مصرف: این حساب مستقل شامل نوعی از وجوه و داراییهای امانی می باشد که طبق قوانین مربوط اصل منابع آنها را نمی توان مصرف نمود ولی درآمدهای آن ممکن است قابل مصرف یا غیر قابل مصرف باشد. بنابراین فعالیتهای مربوط به اصل سرمایه که برای مقاصد خاص نگهداری می شود، در این حساب مستقل ثبت می گردد و درآمدهای خالص حاصل از اصل سرمایه وجوه امانی غیر قابل مصرف معمولا به یک حساب مستقل قابل مصرف انتقال داده می شود تا به مصارف خاص خود برسد.

۳- حساب مستقل وجوه امانی بازنشستگی: این حساب مستقل شامل حسابهای متوازن مربوط به صندوق بازنشستگی متعلق به کارکنان دولت می باشد. درآمدها و هزینه های مربوطه چه اصل منبع قابل مصرف یا غیر قابل مصرف باشد در همین حساب ثبت می گردد.

۴- حساب مستقل وجوه وصولی به نمایندگی از سایر سازمانها: در این حساب مستقل فعالیتهای مالی مربوط به وجوه و درآمدهایی که توسط یک سازمان دولتی به نمایندگی از سایر سازمانهای دولتی وصول می شوند ثبت می گردد. حساب مستقل مذکور معمولا مازاد ندارد زیرا وجوه وصولی برای سایر سازمانهای دولتی بلافاصله یا بعد از مدتی عینا به حسابهای آنها منتقل می شود. در سازمانهای دولتی اکثر کشورها فعالیتهای مالی مربوط به این حساب مستقل در حساب مستقل عمومی یا سایر حسابهای مستقل برای وجوه دولتی با استفاده از حسابداری تعهدی تعدیل شده ثبت می گردند و از نگهداری حساب مستقل خاص برای وجوه مذکور اکثرا خودداری می گردد.

خصوصیات مشترک حسابهای مستقل برای وجوه امانی:

۱- حسابداری حساب مستقل وجوه امانی قابل مصرف و حساب مستقل وجوه وصولی به نمایندگی

از سایر سازمانها اساسا با حسابداری حسابهای مستقل وجوه دولتی مشابه است.

۲- حسابداری حساب مستقل وجوه امانی غیرقابل مصرف و حساب مستقل وجوه امانی بازنشستگی

اساسا مشابه با حسابداری حسابهای مستقل وجوه انتفاعی می باشد.